

Autor: Aneta Para

Kwalifikowalność projektów i wydatków w latach 2007-2013 – ze szczególnym uwzględnieniem zagadnień dotyczących przedsiębiorców

Kwalifikowalność projektów i wydatków w sytuacji starania się o współfinansowanie przedsięwzięć ze środków funduszy strukturalnych Unii Europejskiej jest tematem bardzo istotnym i często problematycznym dla potencjalnych beneficjentów. Jest to temat o tyle ważny, iż właściwe ujęcie poszczególnych kosztów oraz projektu jako całości determinuje w praktyce możliwość uzyskania wsparcia finansowego ze środków funduszy strukturalnych. W związku z tym warto przedstawić podstawowe zasady kwalifikowalności projektów i wydatków na lata 2007-2013.

Kwalifikowalność może być rozpatrywana zarówno z punktu widzenia projektów, jak i konkretnych wydatków ponoszonych w związku z ich realizacją. Poza tymi ogólnymi zasadami kwalifikowalności (projektów i wydatków) istnieją jeszcze zasady szczegółowe, które precyzyjnie wskazują, jakie koszty mogą zostać uznane za kwalifikowane w ramach funduszy strukturalnych UE.

Zasady szczegółowe kwalifikowalności

W nowym okresie programowania, tj. w latach 2007-2013, do regulacji kwalifikowalności kosztów nie zostanie wydane odrębne rozporządzenie (jak to było do tej pory), lecz będzie w tej materii obowiązywać jedynie **Rozporządzenie (WE) nr 1080/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 lipca 2006 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i uchylające rozporządzenie (WE) nr 1783/1999**, które w artykule 7 wymienia tylko koszty niekwalifikowane do wsparcia.

W latach 2007-2013 będzie też obowiązywać **Rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności i uchylające Rozporządzenie (WE) nr 1260/1999** (Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej z 31.7.2006 r. L210/25). Na podstawie art. 56, ust. 4 Ministerstwo Rozwoju Regionalnego opracowało „**Krajowe wytyczne dotyczące kwalifikowania wydatków w ramach funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności w okresie programowania 2007-2013**”, które określają zasady kwalifikowania projektów i wydatków oraz przedstawiają katalog wydatków niekwalifikowanych.

Kwalifikowalność projektów

Kwalifikowalność projektu oznacza, że dany projekt mieści się w zakresie przedmiotowym działania stanowiącego element programu operacyjnego lub jakiegoś programu inicjatyw wspólnoty. Aby dany projekt mógł zostać zakwalifikowany do wsparcia, powinien być spójny

z zatwierdzonym programem oraz spełniać szczegółowe kryteria określone dla danego działania.

Wprowadzono ogólną zasadę że projekt współfinansowany z funduszy strukturalnych lub Funduszu Spójności powinien być realizowany w granicach administracyjnych obszaru objętego programem, czyli:

- w przypadku programów regionalnych – w regionie, którego dotyczy dany program;
- w przypadku Programu Operacyjnego Polska Wschodnia – w regionach wskazanych w programie tj. w województwach: warmińsko-mazurskim, podlaskim, lubelskim, podkarpackim i świętokrzyskim;
- w przypadku pozostałych programów operacyjnych – na terenie całego kraju.

Odstępstwa od tej zasady będą możliwe, jednak tylko za zgodą instytucji zarządzającej i jedynie w sytuacji, gdy projekt przyniesie znaczące korzyści dla obszaru objętego wsparciem przez dany program.

Aby ustalić kwalifikowalność projektów każdy z nich będzie poddany ocenie polegającej na sprawdzeniu, czy może on stanowić przedmiot współfinansowania w ramach ściśle określonego programu. Będzie więc sprawdzane, czy projekt jest zgodny z polityką horyzontalną Unii Europejskiej oraz z dokumentami programowymi. Będzie także badane uprawnienie wnioskodawcy do złożenia wniosku w ramach danego programu lub działania. Ocenie będzie podlegać również trwałość projektu, a więc jego odporność na znaczące modyfikacje, tzn. m.in. takie, które mogą mieć wpływ na charakter lub warunki realizacji samego projektu.

Kwalifikowalność wydatków

Oznacza to, że konkretny wydatek, jest niezbędny do wykonania danego projektu oraz jest bezpośrednio z nim związany. Takie kategorie wydatków kwalifikowanych jak np. zakup środków trwałych, zakup wartości niematerialnych i prawnych czy też koszt szkoleń powinny być więc ściśle powiązane z projektami, które kwalifikują się do wsparcia w ramach danego działania i powinny przyczyniać się w sposób bezpośredni do realizacji celów projektu. Reasumując, wydatek jest tylko wtedy kwalifikowany, kiedy zostaje poniesiony w celu realizacji projektu kwalifikującego się do wsparcia ze środków funduszy strukturalnych.

W latach 2007-2013 generalną zasadą będzie kwalifikowalność wydatków od daty otrzymania przez Komisję Europejską programu operacyjnego lub od 1 stycznia 2007 r. Na potrzeby rozliczenia z Komisją Europejską koniec okresu kwalifikowalności wydatków stanowi dzień 31 grudnia 2015 r. Natomiast datę końcową kwalifikowalności wydatków dla beneficjentów określa instytucja zarządzająca programem operacyjnym, uwzględniając czas potrzebny na dokonanie zamknięcia pomocy w ramach programu i końcowe rozliczenie z Komisją.

Każdy ze złożonych projektów będzie poddawany ocenie pod względem kosztów, które mają być zakwalifikowane do wsparcia. Będzie ona dokonywana zarówno na etapie wyboru

wniosku, jak i podczas jego realizacji. Podczas wyboru sprawdzeniu będzie podlegać kwalifikowalność wydatków ujętych we wniosku, w tym przede wszystkim to, czy wydatek jest zgodny z postanowieniami programu operacyjnego, czy jest niezbędny do realizacji projektu oraz czy jest efektywny. Kwalifikowalność poniesionych wydatków będzie też oceniana w trakcie realizacji projektu, kiedy beneficjent będzie przedkładał kolejne wnioski o płatność. Wówczas będą sprawdzane takie elementy jak:

- poniesienie przedłożonego wydatku w ramach współfinansowanego projektu;
- poniesienie wydatku zgodnie z kryteriami ustalonymi przez komitet monitorujący danego programu operacyjnego;
- zgodność przedkładanych do refundacji wydatków z kategoriami wydatków wynikającymi z postanowień umowy o dofinansowanie projektu;
- zgodność z obowiązującymi przepisami prawa wspólnotowego oraz prawa krajowego;
- zasadność poniesienia danego wydatku dla realizacji projektu;
- efektywność poniesionego wydatku;
- sposób udokumentowania wydatków.

Bardzo ważną zasadą kwalifikacji wydatków, tak w obecnym, jak i przyszłym okresie programowania, jest zakaz podwójnego finansowania. Oznacza to niedozwolone zrefundowanie całkowite lub częściowe danego wydatku dwa razy ze środków publicznych – wspólnotowych lub krajowych. Dobrym przykładem może tu być kwestia kwalifikowalności VAT-u, która w dotychczasowym okresie programowania sprawiała problemy wielu przedsiębiorcom. Zwrot kosztów podatku VAT ze środków funduszy strukturalnych lub Funduszu Spójności, a następnie odzyskanie tego podatku ze środków budżetu państwa w oparciu o Ustawę o podatku od towarów i usług z dnia 11 marca 2004 r. z późn. zm. jest bowiem zabroniony. Dlatego też przedsiębiorcy byli zobowiązani do składania oświadczenia o kwalifikowalności podatku VAT.

Rodzaje kosztów kwalifikowanych

Przedsiębiorcy, którzy będą chcieli w tym okresie programowania aplikować o fundusze unijne, zetkną się z kilkoma istotnymi zmianami w zakresie kosztów, które będą mogły być uznane za kwalifikowane do wsparcia. Pojawi się np. koszt w postaci **wkładu niepieniężnego**, który będzie mógł być wniesiony w ramach projektu zarówno przez beneficjenta publicznego, jak i prywatnego w postaci dóbr lub usług, za które **nie dokonano płatności**. Należy mieć na uwadze, że wkład niepieniężny powinien polegać na wniesieniu nieruchomości w rozumieniu art. 46 § 1 kodeksu cywilnego, urządzeń lub materiałów (np. surowców), badań, wysoko kwalifikowanej pracy lub nieodpłatnej wykonywanej przez wolontariuszy. Jeżeli beneficjent wniesie wkład niepieniężny do projektu współfinansowanie z funduszy UE nie może przekroczyć wartości całkowitych wydatków kwalifikowanych pomniejszonych o wartość wkładu niepieniężnego.

Do kosztów kwalifikowanych będzie można także zaliczyć niektóre **opłaty finansowe i koszty gwarancji** pod warunkiem, że nie są zakazane na mocy obowiązujących przepisów prawa. Będzie można do nich zaliczyć więc:

- koszty otwarcia i prowadzenia rachunku bankowego utworzonego dla celów realizacji projektu oraz opłaty pobierane od dokonywanych transakcji finansowych (niezbędnych dla realizacji projektu);
- koszty porad prawnych, opłaty notarialne, koszty doradztwa udzielonego przez ekspertów finansowych, technicznych;
- koszty audytu i księgowości;
- koszty obsługi instrumentów zabezpieczających realizację umowy o dofinansowanie.

Za koszt kwalifikowany będą także mogły być uznane **odpisy amortyzacyjne** z tytułu spadku wartości środków trwałych, jeżeli zostaną spełnione następujące warunki:

- odpisy amortyzacyjne dotyczą środka trwałego, który jest niezbędny do prawidłowej realizacji projektu i bezpośrednio wykorzystywany do jego wdrażania;
- zakup środka trwałego nie był wcześniej finansowany ze środków dotacji krajowej ani wspólnotowej;
- kwalifikowana wartość odpisów amortyzacyjnych odnosi się wyłącznie do okresu realizacji danego projektu;
- wartość odpisów amortyzacyjnych została obliczona zgodnie z Ustawą o rachunkowości z dnia 29 września 1994 r. (DzU 02.76.694, z późn. zm.).

Zakup środków trwałych stanowiących część wydatków inwestycyjnych może być wydatkiem kwalifikowanym pod warunkiem, że środki te będą włączone w rejestr środków trwałych podmiotu odpowiedzialnego za realizację oraz ten wydatek będzie traktowany jako wydatek inwestycyjny zgodnie z zasadami rachunkowości.

Podobnie jak dotychczas zakup gruntu lub nieruchomości niezabudowanej będzie wydatkiem kwalifikowanym tylko do wysokości 10% całkowitych kosztów kwalifikowanych projektu. Koszt zakupu nie będzie mógł ponadto przekroczyć wartości rynkowej terenu niezabudowanego, a jego wartość będzie musiała zostać potwierdzona operatem szacunkowym sporządzonym przez uprawnionego rzeczoznawcę. Koszt zakupu nieruchomości będzie kwalifikowany, jeśli nieruchomość będzie wykorzystywana tylko do celów realizacji projektu, zgodnie z przeznaczeniem określonym w umowie o dofinansowanie projektu, a jej zakup jest niezbędny do jego realizacji.

Zakup nieruchomości zabudowanej także będzie mógł zostać uznany za kwalifikowany, jeżeli:

- koszt zakupu nieruchomości zabudowanej nie przekroczy jej wartości rynkowej, a wartość nieruchomości będzie potwierdzona operatem szacunkowym sporządzonym przez uprawnionego rzeczoznawcę;
- nieruchomość będzie wykorzystywana jedynie do celów realizacji projektu, zgodnie z przeznaczeniem określonym w umowie dofinansowania projektu. W nowym okresie programowania pojawi się również koszt kwalifikowany w postaci zakupu nieruchomości zabudowanej z zamiarem wyburzenia stojących na niej budynków. W tym przypadku kosztem kwalifikowanym będzie koszt wyburzenia starych budynków, a nie koszt ich zakupu.

Ponadto za kwalifikowane będzie można uznać jedynie wydatki poniesione na zakup takiej nieruchomości zabudowanej, która jest niezbędna do realizacji projektu. Kwalifikowane za zgodą instytucji zarządzającej programem operacyjnym będą też mogły być wydatki bezpośrednio związane z zakupem nieruchomości zabudowanej, takie jak koszty poniesione w związku ze sporządzeniem odpowiednich map, wynagrodzenie rzeczoznawcy oraz opłaty notarialne.

Podobnie jak do tej pory, kosztem kwalifikowanym będzie też mógł być **podatek od towarów** ale tylko wtedy, gdy zostanie rzeczywiście i ostatecznie poniesiony przez beneficjenta oraz jeśli beneficjent nie będzie miał prawnej możliwości odzyskania podatku VAT. Inne podatki i opłaty (w szczególności podatki bezpośrednie oraz składki na ubezpieczenie społeczne związane z wynagrodzeniem), które wynikają ze współfinansowania przez fundusze strukturalne lub Fundusz Spójności, co do zasady nie będą stanowiły wydatków kwalifikowanych, chyba że zostaną rzeczywiście i ostatecznie poniesione przez beneficjenta.

Ważna z punktu widzenia przedsiębiorców jest także możliwość uznania za kwalifikowany **koszt leasingu** zarówno finansowego, operacyjnego, jak i leasingu zwrotnego. Refundacja kosztów faktycznie poniesionych będzie możliwa na rzecz leasingobiorcy oraz leasingodawcy. Nie będą tu jednak mogły być uznane z akwalifikowane koszty związane z umową leasingu, dotyczące podatku, odsetek od refinansowania kosztów, opłat ubezpieczeniowych itp.

Koszty niekwalifikowane

Rodzaje kosztów które nie być zakwalifikowane do dofinansowania są również bardzo istotne. W okresie programowania 2007-2013 do kosztów niekwalifikowanych będą należeć:

- koszty prowizji i odsetek ponoszonych w ramach zobowiązań finansowych;
- koszty prowizji pobieranych podczas wymiany walut oraz ujemne różnice kursowe ponoszone w ramach wdrażania i realizowania projektu;
- wydatek poniesiony na środek trwały, który był współfinansowany ze środków krajowych lub wspólnotowych w ciągu 10 lat poprzedzających złożenie wniosku o dofinansowanie projektu;
- koszty kar i grzywien, a także koszty procesów sądowych (poza kosztami związanymi z odzyskiwaniem kwot nienależnie wypłaconych po akceptacji instytucji zarządzającej programem operacyjnym) oraz koszty realizacji ewentualnych postanowień wydanych przez sąd;
- koszty kredytu;
- koszt podatku VAT, który może zostać odzyskany w oparciu o przepisy krajowe;
- koszt zakupu nieruchomości niezabudowanej przekraczający 10% wartości całkowitych kosztów kwalifikowanych projektu w projektach współfinansowanych w ramach EFRR i Funduszu Spójności. W przypadku projektów współfinansowanych ze środków EFRR wyższy udział procentowy jest dopuszczalny tylko w projektach związanych z ochroną środowiska naturalnego, za zgodą instytucji zarządzającej danym programem operacyjnym;

- wydatki poniesione na mieszkalnictwo w ramach projektów współfinansowanych przez Fundusz Spójności.

Podsumowując, kwalifikowalność projektów i poszczególnych wydatków w ramach funduszy UE jest bardzo ważnym tematem dla wszystkich potencjalnych beneficjentów. Odpowiednie ujęcie kosztów projektu oraz jego zgodność z dokumentami programowymi stanowią podstawę do pozytywnej oceny wniosku. Należy więc, przed przystąpieniem do pracy nad dokumentacją aplikacyjną, zapoznać się z ogólnymi zasadami rządzącymi kosztami kwalifikowanymi w ramach funduszy strukturalnych UE oraz ze szczegółowymi wytycznymi w ramach konkretnych programów operacyjnych.